

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **L. K.**, bývajúceho v S., zastúpeného JUDr. M. O., advokátom v Ž., proti žalovanému **P. S.**, bývajúcemu v P., podnikajúcemu pod obchodným menom P. S., A., miesto podnikania M., zastúpenému JUDr. M. L., advokátkou v D., o **zaplatenie 336 340,- Sk s príslušenstvom**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp.zn. 17 C 43/2008, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 3. februára 2009 sp.zn. 10 Co 263/2008 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave z 8. apríla 2009 sp.zn. 10 Co 263/2008-154, takto

r o z h o d o l :

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Trnave z 3. februára 2009 sp.zn. 10 Co 263/2008 v spojení s opravným uznesením Krajského súdu v Trnave z 8. apríla 2009 sp.zn. 10 Co 263/2008-154 a rozsudok Okresného súdu Trnava z 19. júna 2008 č.k. 17 C 43/2008-90 v spojení s opravným uznesením Okresného súdu Trnava z 27. marca 2009 č.k. 17 C 43/2008-141 a vec vracia Okresnému súde Trnava na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Trnava rozsudkom z 19. júna 2008 č.k. 17 C 43/2008-90 v spojení s opravným uznesením z 27. marca 2009 č.k. 17 C 43/2008-141 zamietol žalobu žalobcu. Žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania v sume 35 412,- Sk titulom právneho zastúpenia, v lehote 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti rozsudku. Rozhodnutie odôvodnil tým, že v konaní nebola preukázaná zodpovednosť žalovaného vykonávajúceho dopravu za škodu vyvolanú osobitnou poruchou tejto prevádzky v zmysle § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže v konaní nebolo preukázané, že 15.10.2004 pri tejto činnosti žalovaného došlo ku škode na zdraví žalobcu, a že by táto škoda bola vyvolaná osobitnou poruchou tejto prevádzky. V konaní bolo preukázané, že v zmysle § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka škoda bola spôsobená žalobcovi žalovaným z dôvodu porušenia právnej povinnosti pri činnosti jeho zamestnancom – vodičom P. Z., ktorého na túto činnosť

použil pri preprave nákladu nákladným motorovým vozidlom T., e.č. P. Uvedený šofér porušil svoju právnu povinnosť, ako to vyplýva z uznesenia Okresného riaditeľstva PZ, Úradu justičnej a kriminálnej polície Trnava ČVS:ORP-X. z 18.7.2005 porušením § 15 ods. 1 zákona č. 315/1996 Z.z., čím zapríčinil dopravnú nehodu a žalobcovi spôsobil ťažkú ujmu na zdraví podľa ustanovenia § 89 ods. 6 písm.ch/ Trestného zákona. Nemal preukázané, že žalobcovi v zmysle § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka vznikol nárok na zaplatenie náhrady škody vo výške 331 340,-- Sk zo strany žalovaného, ktorú sumu žalobca zaplatil za zakúpené motorové vozidlo s úpravou na ručné ovládanie. Súd nemal preukázané, že okrem peňažného príspevku, ktorý bol žalobcovi poskytnutý na základe rozhodnutia Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Senici z 5.1.2006 na opravu pomôcky – úpravu motorového vozidla na ručné ovládanie v sume 91 271,-- Sk, že žalobca ešte zaplatil sumu 331 340,-- Sk za predmetné motorové vozidlo, a takisto nemal preukázané, že kúpou tohto motorového vozidla vznikla žalobcovi škoda zmenšením jeho majetku, pretože tento majetok (motorové vozidlo) má vo svojom vlastníctve, pričom titulom eliminovania dôsledkov sťaženia jeho spoločenského uplatnenia mu bola poskytnutá náhrada v sume 899 250,-- Sk. Z tejto finančnej náhrady si žalobca mohol zakúpiť predmetné vozidlo, aby si uľahčil svoje sťažené postavenie. Podľa jeho názoru zakúpenie motorového vozidla nie je skutočnou škodou tak, ako ju žalobca uplatnil v zmysle § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, za ktorú by mal byť zodpovedný žalovaný. Preto sa už nezaoberal ani námietkou premlčania práva žalobcu uplatnenou zo strany žalovaného.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Trnave rozsudkom z 3. februára 2009 sp.zn. 10 C 263/2008 rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej potvrdil a v časti náhrady trov konania zmenil tak, že žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov konania vo výške 1 175,46 € k rukám jeho advokátky do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Žalobcovi zároveň uložil povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov odvolacieho konania vo výške 587,04 € k rukám jeho advokátky, do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku. Nariadil súdu prvého stupňa vykonať opravu označenia žalovaného v záhlaví napadnutého rozsudku. Pripustil dovolanie proti svojmu rozsudku. Krajský súd v Trnave vydal 8. apríla 2009 opravné uznesenie č.k. 10 Co 263/2008-154. V odôvodnení rozsudku uviedol, že v predmetnej veci bola škoda spôsobená osobitnou povahou prevádzky dopravného prostriedku, nakoľko v dôsledku porušenia právnych predpisov vodič dopravného prostriedku zavineným konaním spôsobil dopravnú nehodu, pri ktorej došlo k poškodeniu

zdravia žalobcu. Za vzniknutú škodu zodpovedá žalovaný, pretože škoda bola spôsobená vodičom motorového vozidla, ktorého žalovaný na túto činnosť použil. Uviedol preto, že záver súdu prvého stupňa, že nejde o prípad zodpovednosti za škodu podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je nesprávny. Z vykonaného dokazovania takisto vyplynulo, že žalobca vynaložil finančné prostriedky vo výške 331 340,-- Sk na zakúpenie vozidla zn. F., ktoré dal upraviť na ručné ovládanie, pričom na tento účel nemohlo slúžiť motorové vozidlo zn. Š., ktoré vlastnil a to s poukazom na typ, vek a technický stav motorového vozidla. Z obsahu spisu navyše vyplynula i odkázanosť žalobcu na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom. Pre posúdenie veci bolo potrebné vyriešiť otázku, či nárok žalobcu na náhradu zakúpených pomôcok, na ktorých používanie je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný, je samostatným nárokom na náhradu škody, alebo tento nárok je už obsiahnutý vo vyplatenej náhrade škody z titulu sťaženia spoločenského uplatnenia.

Podľa názoru odvolacieho súdu nárok žalobcu na uhradenie nákladov vynaložených v súvislosti so zakúpením motorového vozidla s úpravou na ručné ovládanie, na používanie ktorého je tento odkázaný, je nárokom, ktorý má byť uspokojený z vyplatenej odškodnenia titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, nakoľko vynaložením týchto nákladov si žalobca kompenzuje životné obmedzenia vyvolané poškodením zdravia a odstraňuje jeho nepriaznivé dôsledky na jeho životné úkony, uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. Časť vyplatenej odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia uvedenému účelu i poslúžila, keď žalobca z tejto náhrady vyplatil kúpnu cenu motorového vozidla. Odvolací súd preto rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti vo veci samej podľa § 219 O.s.p. potvrdil, keďže súd prvého stupňa správne žalobu žalobcu v časti vyplatenia náhrady za zakúpené motorové vozidlo a v nadväznosti na to i v časti nákladov za predsúdne vymáhanie tohto nároku zamietol.

Odvolací súd v súlade s ustanovením § 238 ods. 3 O.s.p. na návrh žalobcu pripustil dovolanie proti svojmu rozsudku, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, pričom vymedzil právnu otázku, či vyplatená jednorazová náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia materiálne obsahuje súčasne aj nárok poškodeného na náhradu pomôcok, na používanie ktorých je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný. Zásadný význam svojho rozhodnutia považoval odvolací súd tú skutočnosť, že uvedená otázka nie je právnymi predpismi jednoznačne vyriešená a podľa

vedomostí odvolacieho súdu doposiaľ nebola ani predmetom rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca a žiadal, aby dovolací súd zmenil rozsudok krajského súdu a žalovanému uložil povinnosť mu zaplatiť 11 116,44 €, ako aj úroky z omeškania vo výške 7 % ročne zo sumy 10 998,47 € od 1.3.2006 do zaplataenia. Žiadal, aby žalovaný bol zaviazaný zaplatiť mu náhradu trov prvostupňového, odvolacieho i dovolacieho konania. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm.c/ O.s.p.), nakoľko aplikácia a výklad použitých právnych noriem krajským súdom bola zjavne nesprávna. Nesúhlasil s právnymi závermi odvolacieho súdu, podľa ktorých zdravie človeka v slovenskom právnom poriadku nemá žiadnu hodnotu, pretože sťaženie spoločenského uplatnenia podľa tvrdení odvolacieho súdu ako jednorazový nárok má slúžiť na to, aby si poškodený z tohto nároku následne uhradil všetky zdravotné pomôcky a predmety, ktoré v dôsledku poškodenia zdravia musí ďalej vo svojom živote vynakladať. Zdôraznil, že zakúpené motorové vozidlo mu funkčne nemohlo nahradiť končatiny a odstrániť utrpené poškodenie zdravia, ale mu iba zabezpečilo mobilitu v tom najnutnejšom rozsahu, ktorý je pre jeho ďalšie prežívanie potrebné zabezpečiť. Ďalej uviedol, že sťaženie spoločenského uplatnenia slúži výlučne na náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy poškodeného, ktorou je trvalé poškodenie zdravia. Zakúpením najlacnejšieho vozidla na trhu (s úpravou na ručné ovládanie) mu objektívne vznikla škoda, nakoľko škodou je vždy úbytok (strata) finančných prostriedkov, ktoré musel v dôsledku poškodenia zdravia vynaložiť na kúpu zdravotných pomôcok. Krajský súd v Trnave navyše mal skúmať, či vynaložené náklady na zakúpenie vozidla s úpravou na ručné ovládanie objektívne súvisia s poškodením zdravia a či náklady na zakúpenie vozidla s úpravou na ručné ovládanie boli vynaložené účelne, resp. v akom rozsahu mali byť vynaložené.

Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu žalobcu uviedol, že odvolací súd vec správne právne posúdil. Nebolo jednoznačne preukázané, že nehodu zavinil vodič Z., ktorý X. zomrel. Poukázal na skutočnosť, že vo veci bolo trestné stíhanie zastavené. Nárok žalobcu je podľa jeho názoru premlčaný. Námietku premlčania vzniesol aj na súdnom pojednávaní 17.4.2008.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom (§ 238 ods. 3 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho

pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v rozsahu podľa § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

Podľa § 238 ods. 3 O.s.p. dovolanie je prípustné tiež proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho výroku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu.

Prípustnosť dovolania žalobcu, ktoré v danom prípade smeruje proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu, vyplýva z ustanovenia § 238 ods. 3 O.s.p. a zo skutočnosti, že odvolací súd samostatným výrokom svojho rozsudku pripustil proti svojmu rozhodnutiu dovolanie.

V ustanovení § 238 ods. 3 O.s.p. je odvolaciemu súdu zverené oprávnenie založiť výrokom rozsudku prípustnosť dovolania v prípade, že rozhodnutie odvolacieho súdu je zásadného právneho významu. Občiansky súdny poriadok nevysvetľuje, kedy ide o také rozhodnutie, bezpochyby má ale na mysli rozhodnutie, ktoré rieši dosiaľ nenastolenú alebo len v iných súvislostiach prezentovanú právne inak riešenú otázku spôsobom, ktorý je významný nielen v konkrétne prejednávanej veci, ale aj zo širších hľadísk. Ak odvolací súd vyslovil prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia, je dovolateľ oprávnený napadnúť jeho rozhodnutie len z dôvodu, že spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, a to práve len v tej konkrétne vymedzenej otázke, pre ktorú bolo dovolanie prípustné. V dovolacom konaní potom predmetom posudzovania a vyriešenia môžu byť len právne otázky (na riešenie skutkových otázok odvolací súd nie je oprávnený a ani vybavený procesnými prostriedkami).

V prejednávanej veci odvolací súd považoval za otázku zásadného právneho významu otázku, či vyplatená jednorazová náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia materiálne obsahuje súčasne aj nárok poškodeného na náhradu zakúpených pomôcok, na používanie ktorých je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný. Z porovnania takto určeného rámca pre možný prieskum dovolacím súdom (k tomu vymedzenej otázke) s obsahom dovolania žalobcu vyplýva, že v dovolaní sa namieta (nesúhlasí) s právnym záverom odvolacieho súdu, podľa ktorého nárok žalobcu

na uhradenie nákladov vynaložených v súvislosti so zakúpením motorového vozidla s úpravou na ručné ovládanie, na používanie ktorého je tento odkázaný, je nárokom, ktorý má byť uspokojený z vyplateného odškodnenia titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, nakoľko vynaložením týchto nákladov si žalobca kompenzuje životné obmedzenia vyvolané poškodením zdravia a odstraňuje jeho nepriaznivé dôsledky na jeho životné úkony, uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb. Časť vyplateného odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia uvedenému účelu i poslúžila, keď žalobca z tejto náhrady vyplatil kúpnu cenu motorového vozidla.

Teda v danej veci je predmetom prieskumu dovolacieho súdu správnosť vyriešenia otázky odvolacím súdom, či vyplatená jednorazová náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia materiálne obsahuje aj nárok poškodeného na náhradu zakúpených pomôcok, (alebo) na používanie ktorých je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný.

Za sťaženie spoločenského uplatnenia treba rozumieť jednak vylúčenie či obmedzenie účasti poškodeného na plnom osobnom a rodinnom, spoločenskom, politickom, kultúrnom, športovom živote, jednak sťaženie či dokonca priamo znemožnenie výkonu či voľby povolania a voľba budúceho životného partnera, resp. možnosti ďalšieho sebavzdelávania. Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje (v peniazoch) vtedy, ak má ujma na zdraví trvalé a výraznejšie nepriaznivé dôsledky na životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh.

Za náklady liečenia možno považovať napríklad zabezpečenie pomoci inej osoby (ošetrovatelka, pomocníčka v domácnosti a pod.), zadováženie zdravotníckych pomôcok (ortopedické pomôcky), prípadne aj iné náklady vynaložené v súvislosti s vykonávaním takých úkonov, ktoré smerujú k obnoveniu alebo zlepšeniu zdravia poškodeného. Motorové vozidlo preto nemožno považovať za účelné náklady spojené s liečením.

Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 zákona č. 437/2004 Z.z., náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia sa poskytuje jednorazovo; musí byť primeraná povahe následkov a ich predpokladanému vývoju, a to v rozsahu, v akom sú obmedzené možnosti poškodeného uplatniť sa v živote a v spoločnosti.

Podľa ustanovenia § 444 ods. 1 Občianskeho zákonníka, pri škode na zdraví sa jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

Žalobca si uplatnil náhradu škody – majetkovú (zmenšenie majetku) proti žalovanému ako náklady vynaložené v súvislosti so zakúpením motorového vozidla s úpravou na ručné ovládanie, ktoré vyplatil z finančných prostriedkov, ktoré obdržal za sťaženie spoločenského uplatnenia. Vyplatená jednorazová náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia materiálne neobsahuje súčasne aj nárok poškodeného na úhradu zakúpených pomôcok, na používanie ktorých je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný. Uvedená skutočnosť vyplýva aj z predpisov práva sociálneho zabezpečenia, konkrétne zo zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách.

Podľa § 19 ods. 1 písm.g/ zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov – peňažný príspevok na kompenzáciu je peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla.

Podľa § 24 ods. 1 citovaného zákona fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na pomôcku, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu pomôcky, peňažný príspevok na výcvik používania pomôcky a peňažný príspevok na úpravu pomôcky.

Podľa § 34 ods. 1 citovaného zákona fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorá je podľa komplexného posudku vypracovaného podľa § 15 ods. 1 odkázaná na individuálnu prepravu osobným motorovým vozidlom, možno poskytnúť peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla.

Podľa § 34 ods. 4 peňažný príspevok na kúpu osobného motorového vozidla nemožno poskytnúť fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím, ktorej sa poskytuje celoročná pobytová sociálna služba, s výnimkou nezaopatreného dieťaťa, ktorému sa poskytuje celoročná pobytová služba na účely plnenia povinnej školskej dochádzky alebo sústavnej prípravy na povolanie.

Zákon stanovuje podmienky pre udelenie príspevku na kúpu vozidla a súčasne aj určuje, ktorým osobám sa tento nemôže poskytnúť. Poskytnutie príspevku nevylučuje skutočnosť, že fyzickej osobe je vyplatená náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia.

Náklady na kúpu vozidla sú samostatným nárokom, ktorý môže byť priznaný podľa tohto zákona bez ohľadu na to, či bola náhrada sťaženia spoločenského uplatnenia vyplatená, alebo nie. Ak by zákonodarca chcel tento nárok považovať za prípadne zahrnutý v náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia, tak by to v zákone výslovne uviedol.

S poukazom na vyššie uvedené možno preto uzavrieť, že dovolaním vytýkané nesprávne právne posúdenie veci v odvolacím súdom pripustenej dovolacej otázke bolo dôvodné a vyplatená jednorazová náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia materiálne neobsahuje súčasne aj nárok poškodeného na náhradu zakúpených pomôcok, na používanie ktorých je v dôsledku poškodenia zdravia podľa lekárskeho posudku objektívne odkázaný. Ide tu o samostatné a od seba oddelené nároky. Odškodnenie sťaženia spoločenského uplatnenia teda nie je materiálne určené na to, aby z tohto samostatného nároku vyplateného jednorazovo poškodený následne znášal náklady liečenia či nákup pomôcok a predmetov, na ktorých používanie je v dôsledku poškodenia zdravia objektívne odkázaný.

S poukazom na vyššie uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a takisto súdu prvého stupňa podľa ustanovenia § 243b ods. 1 O.s.p. zrušil a vec vrátil Okresnému súdu Trnava na ďalšie konanie (§ 243b ods. 3 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 30. novembra 2010

JUDr. Martin Vladik, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová